

"Jaakko Larjomaa" <jaakko.larjomaa@welho.com> aika 18.02.2009 15:37:50

Vastaanottaja: <oikeusministerio@om.fi>
Kopio:
Aihe: Lausunto hallituksen esitykseen vesilain uudistamiseksi

18.02.2009
al 7 021 2004
Salela

Lausunto hallituksen ehdotukseen vesilain uudistamiseksi

Lausuntoni keskittyy pelkästään vesitaloushankkeisiin ja siinä nimenomaan ruoppauksiin.

Kommenttini ehdotukseen ovat seuraavat:

1. Ruoppausmassoja ei saa läjittää mereen eikä välittömästi rannan tuntumaan, josta ravinteet saattavat huuhtoutua takaisin mereen.
2. EUn vesipuitedirektiivin vaatimukset veden laadun parantamiseksi on otettava paremmin huomioon tiukentamalla edellytyksiä ruoppauksen tekoon ja nimenomaan sen kokoon.
3. Ehdotuksen mukainen valvonta tuntuu perustuvan kovin subjektiivisiin kannanottoihin valvonta vianomaisen taholta.
4. Vesialueen erityispiirteet, aiottujen ruoppausten määrä ja aikaisemmat ruoppaukset on huomioitava lupaa myönnettäessä.
5. Ruoppausyrityksille on kehitettävä lisensointijärjestelmä ja niiden vastuuta oikein toteutetusta ruoppauksesta on lisättävä.
6. Jälkitarkastus ei ole keino vahingon korjaamiseksi, koska väärin tehdyn ruoppauksen korjaaminen yleensä aiheuttaa lisää vahinkoa.
7. Loma-asumuksista meren rannalla on muodostunut keinottelun kohde, jolloin väärän ruoppauksen aiheuttama rangaistus vaatimus on oltava tuntuva. Kandassa maksimirangaistus on CAD 500,000 sakkoja ja/tai 2 vuotta vankeutta.
8. Natur och miljö rf'n aikaisemmin ministeriölle antama lausunto on hyvä. Tuen sitä 100%. He ovatkin ainoa organisaatio Suomessa, joka on selvittänyt rannikkovesien rehevöitymisen syitä ja tuonut lukuisia ehdotuksia asioiden korjaamiseksi.

Muutamia perusteluja yllä mainittuun:

En ole varsinaisesti koulutettu asiantuntija ruoppaukseen liittyviin asioihin ja ongelmiin. Olen kuitenkin seurannut 5 vuoden ajan tiiviisti Bromarvissa sijaitsevan oman loma-asuntoni edessä aukeavan vesialueen Båthusfjärdenin veden laadun jatkuvaa heikkenemistä. Olen yrittänyt löytää vastausta kysymykseen: "Mitä me mökkiasukkaat ja veneilijät voisimme ennakolta tehdä, jottei Båthusfjärdenin vesitilanne ei ainakaan huonommaksi menisi." Vastausta kysymykseen ei löydy ainakaan Suomen ympäristökeskuksen eikä alueellisten ympäristökeskusten sivuilta eikä asiantuntijoilta. SYKE on keskittynyt lähes yksinomaan järviolueiden ongelmiin. Heidän uusin opasvihkonen "Hoida ja kunnosta kotirantaasi" keskittyy pelkästään jo yli-rehevöityneiden järvien kunnostukseen. Oppaassa ei mainita sanallakaan Suomenlahden rannikon matalia merialueita, missä valtaosa merenrantamökeistä sijaitsee. Näiden meren rantatonttien hoito on vaatii oleellisesti enemmän eri tekijöiden huomioon ottamista ja osaamista. Tärkeimpänä yksittäisenä toimenpiteenä on ruoppaus ja sen haittavaikutusten minimointi. Etsiessäni vastausta ja keinoja Båthusfjärdenin pelastamiseksi olen haastatellut kymmeniä asiantuntijoita, poliitikkoja ja lukuisia ministereitä. Olen lukenut satoja

raportteja netin kautta ja kaiken rehevöitymistä koskevan SYKEN kirjastosta. Valitettavasti on todettava, että koskien rannikon vesien tulevaisuutta tilanne on murheellinen jollei suorastaan katastrofaalinen.

Sitten asiaan

Ehdotuksen 2 luvun § 6 todetaan aivan oikein ranta-alueiden pienimuistoisten ruoppausten aiheuttavan lukuisia haittavaikutuksia vesialueelle. Se, että ehdotus määrää kaikista ruoppauksista on tehtävä ilmoitus alueelliseen ympäristökeskukseen ja että yli 300 m³ ruoppauksiin on hankittava ympäristölupa, ovat tervetulleita.

Ehdotuksen mukaan ruoppausten viranomaisvalvontaa pyritään lisäämään. Olen kuitenkin sen suhteen skeptinen. Ilmoituksethan tulee tehdä alueelliseen ympäristökeskukseen. Viimevuosina esim. Uudenmaan ympäristökeskus on saanut vuosittain noin 200 lausuntopyyntöä. Viimekesäisen tiedon mukaan niitä on käsittelemässä 1,5 henkilöä. On itsestään selvää, että heillä ei ole minkäänlaista mahdollisuutta tehdä perusteltua arviota luvanvaraisuudesta. Ruoppauspaikat ja olosuhteet ovat usein hyvin kirjavia, joiden osalta lausunnon antaminen edellyttäisi lähes aina katsastusta paikan päällä.

Tutkija Malin Lönnroth kirjoittaa raportissaan: "Vattenkvaliteten längs Finlands sydkust 1970 – 2000" - raportti no. 161 Nylands miljöcentral 2005. "Tavallisen kansalaisen on tärkeätä ymmärtää, että paikallistasolla tehdyillä toimenpiteillä voi olla suurempi merkitys sisäsaariston hyvinvoinnille kuin niillä suuren mittakaavan toimenpiteillä, joita toteutetaan kansallisella tai kansainvälisellä tasolla." Hän kirjoittaa edelleen: "Sisä-, keski- ja ulkosaariston alueet ovat selvästi erilaisia ominaisuuksiltaan – niillä on erilaiset kuormituslähteet ja erilaiset rehevöitymishistoriat. Toimenpiteet, joilla estetään rehevöitymisen edistyminen, tulisi siten olla räätälöidyt kullekin merialueelle ja sen ongelmalähteille." Valvovalla viranomaisella on todella haasteellinen tehtävä edessään ihmestellen millä resursseilla ja tiedolla alueellisen ympäristökeskuksen virkailijat nämä ilmoitukset tulevat käsittelemään. Juuri ilmestynyt Yrkeskolan Sydvästin (Novia nykyisin) kaksinkielisissä kunnissa 35 kpl (*Miksi vain niissä?*) teettämän tutkimuksen mukaan kunnat saivat vuosina 2004 ja 2005 keskimäärin 500 ilmoitusta vuodessa. Esitettyjen arvioiden mukaan ilmoitukset saattavat edustaa niin vähän kuin 30% kaikista tehdyistä ruoppauksista. Mikäli kansalaiset noudattavat tulevaisuudessa uuden vesilain ilmoitusvelvollisuutta joutuvat alueelliset ympäristökeskukset monin kertaistamaan henkilömääräänsä.

Olen ymmärtänyt, että ilmoitusta käsittelevän viranomaisen on lausuntoaan antaessa nojaututtava Ympäristönsuojelu lakiin ja nimenomaan sen ympäristön pilaamista koskevaan lainsäädäntöön. Lainsäädäntö antaa kuitenkin vain varsin laveita määräyksiä, joiden soveltaminen tapauskohtaisesti on varsin subjektiivistä. Tilannetta vaikeuttaa myös se, ettei Suomen ympäristökeskus ole koskaan tehnyt ainuttakaan ruoppausta koskevaa tutkimusta. Tutkijoiden taholta on tosin jo kolme vuotta sitten esitetty aloite ruoppausten haittavaikutusten selvittämiseksi, mutta siihen ei löytynyt rahoitusta. Nyt on tosin tehty kaksi pienmuotoista selvitystä Suvisaaristossa ja Pirkanmaalla. Raportit eivät ole vielä valmistuneet, mutta suulliset ennakkotiedot kertovat, että ruoppaus rehevöittää. Myös Åbo akademien Husön tutkimusasemalla tehty pieni tutkimus kertoo samaa.

SYKE on hoitanut Suomenlahden rannikon vesien tilan seurannan erittäin huonosti. Matalissa lahdelmissa, jotka ovat usein ruoppausten kohteena ei ole juuri käyty. Marraskuussa 2008 ilmestyi EUn vesipuitedirektiivin prosessin edellyttämiä raportteja vesienhoitoalueittain. Uudenmaan ympäristökeskuksen vesienhoidon

pintavesien toimenpide-ehdotuksessa esitetään seuraavaa: Kartta, jossa luokitellaan vesien laatua. Yllättävää on, että kaikkein huonoimmat vedet ovat Inkoon ja Hangon välisellä merialueella eikä Kotkan seutuvilla, kuten yleisen tiedon mukaan olisi ollut odotettavissa. Toisaalta kartassa esitetään myös luokittelemattomat alueet. Niitä alueita näyttää olevan rannikon kaikkein läheisimmät vesialueet ja lahdemat eli ne joissa ruopataan. Edelleen samaisessa raportissa luvun Vesistön kunnostus kappaleessa 6.2.8.3. Rannikkoalueet sivulla 79 kirjoitetaan seuraavaa: "Kattavaa selvitystä merenlahtien kunnostustarpeesta Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella ei ole tehty, ja tämä olisikin syytä tehdä ensi tilassa. Varsinaisen nykykäytännön mukaisia toimenpiteitä ei merenlahdille esitetä, koska tarpeista ja mahdollisuuksista ei ole riittävästi tietoa vesimuodostumakohtaisesti." Raportin myöhemmillä sivuilla esitetään kartan muodossa, että vesipuidedirektiivin mukaista "hyvää tilaa" ei rannikkoalueella voida vuoteen 2015 saavuttaa, joten tavoitteeksi asetetaan vuosi 2027.

En tiedä mistä laitoksista ja instituutioista vesilakikomitean toimikunta on koostunut, mutta tuskinpa SYKEN asiantuntijan lausunnoilla ruoppauksesta on ollut mitään perustetta. Eiväthän he ole asiaa edes tutkineet. Tosin heidän omilla kotisivuilla ruoppausta koskevan tiedotteen otsikkona on "Oikein toteutettu ruoppaus ei aiheuta harmia ympäristölle".

Netistä löytyy ruoppausyritysten kotisivuja, joissa on käytetty edellä mainittua otsikkoa myynnin edistämistarkoituksessa.

Mökkirantojen ruoppauksissa ehkä suurimmaksi ongelmaksi nousee ruoppausmassojen sijoitus. Niitä ei missään tapauksessa saa läjittää mereen tai niin lähelle rantaa, että sadevedet tai tilapäiset korkeat vedet huuhtelevat ravinteet takaisin mereen. Laista on poistettava säännös, jonka mukaan vesialueen omistaja antaa kirjallisen suostumuksen.

EUn Vesipuidedirektiivin vaatimusten toteuttaminen vaatii varsinkin Suomenlahden rannikolla merkittäviä toimenpiteitä rannikon ainutlaatuisen geografian johdosta. Näillä alueilla vesi on vanhaa eikä se vaihdu helposti. Niinpä syvänteisiin syntyy helposti happikato, joka räjäyttää sedimenttiin varastoituneen fosforin uudelleen kiertoon. On syytä tiedostaa, että paljon parjatun maatalouden päästöjen tuomasta fosforista vain noin 15% on sellaisessa liukoisessa muodossa, jota plankton ja vesikasvit voivat käyttää välittömästi hyväkseen. Loput 85% vaipuu sedimenttiin. Happikadon ja sitä seuraavan sisäisen kuormituksen kautta saadaan nekin fosforit liikkeelle.

Tätä aikapommia ei pidä päästää räjähtämään. Mutta kun me ruoppaamme vesi samenee. Välittömästi ruoppauksen jälkeen suurin sameus tietysti pienenee, mutta vesi ei kirkastu täysin entiselleen. Ruopatulta alueelta pohja on rikottu ja siitä irtoaa vuosiksi eteenpäin mikroskooppisen pieniä savihippuja, jotka matalilla merialueilla tyypillisten virtausten mukana leviävät laajalle alueelle ja muuttavat koko vesialueen ekologiaa huonompaan suuntaan. Yksivuotiset rihmalevät ja vastaavat lisääntyvät monivuotisten kustannuksella. Pohjalle vaipuvan biomassan määrä lisääntyy. Pienempiinkin syvänteisiin syntyy happikato ja sisäisen kuormituksen noidan kehä syntyy. Niin kuin on tapahtunut oman mökkini edustalla olevalla Båthusfjärdenillä on tapahtunut. Veden näkösyvyys on pienentynyt 10 vuodessa 4 metristä 1,6 metriin. Sinilevää ei vielä ole esiintynyt puuromaisesti, mutta sen määrä lisääntyy vuosivuodelta.

Tähän on tultu. Nyt valitettavasti lausunnon antamisen määrä aika päättyy tunnin kuluttua, joten minun täytyy lähettää tämä vailla oikolukua ja keskeneräinen lausuntoni.

Jaakko Larjomaa,
Espoossa, 18.02.2009

Yhteystiedot:
Alaportti 4 B 20, 02210 Espoo
040-5584091, jaakko.larjomaa@welho.com

Terveisin

Jaakko Larjomaa
Alaportti 4 B 20
02210 Espoo

040-5584091
jaakko.larjomaa@welho.com